

Journalistförbundets frilansrekommendation

Denna rekommendation är avsedd för Journalistförbundets medlemmar som regelmässigt eller tillfälligt utför frilansuppdrag. Med "frilansar" avser vi alla sorters frilansande journalister.

Frilansrekommendationen består dels av ett rekommenderat **arvode**, dels en **beskrivande text**, om hur vi kommit fram till detta rekommenderade arvode.

Frilansrekommendationen utgår från F-skatt exklusive moms. Vi har dock även angett motsvarande timarvoden för A-skattare.

Del 1 – Rekommendationer vid uppdrag

Inledning

Journalistförbundets frilansrekommendation är tänkt att hjälpa dig som frilansar att ta ut rätt arvode när du jobbar åt medier i Sverige. En frilans säljer normalt både tid och användningsrättigheter – därför har Frilansrekommendationen flera delar för att hjälpa dig oavsett om du utför uppdrag på beställning eller om du säljer publiceringsfärdigt material.

Timarvoden

2015 års rekommenderade timarvoden. Arvodena inkluderar sociala avgifter.

Timarvode: **975** kronor per timme
A-skatt: 747 kronor per timme

Förhöjt timarvode **1 090** kronor per timme
A-skatt: 825 kronor per timme

Det förhöjda timarvudet rekommenderas för de journalister som har högre kostnader på grund av extra utrustning, exempelvis för fotografer, och/eller där uppdraget kräver två eller flera kompetenser.

Timarvodena ger frilansarna jämförbara inkomster

Timarvodena är uträknade för frilansar som har flera kunder, både nya och återkommande. Utgångspunkten är att en frilans kan debitera hälften av sin arbetstid. Resten är bland annat administration, ställtider mellan uppdrag, arbetet att sälja in uppdrag, med mera.

Frilansrekommendationens nivå för 2015 utgår från en beräkning i Frilanskalkylatorn som grundas på månadslönen 37 363 kronor vilken är genomsnittslönen för anställda journalister i kategorin reportrar och fotografer inom dagspress i Stockholms län enligt tillgänglig lönestatistik i december 2014.

Journalistförbundet tillämpar differentierad och individuell lönesättning. Anställdas löner kan alltså variera alltefter olika företag. Lönen ska i princip öka med högre krav och kunskaper. Samma synsätt bör tillämpas vid arvodering av frilansar. Högre

kvalifikationer, specialistkunskaper och längre erfarenhet i yrket ska således leda till högre arvode.

För att omvandla lön till frilansarvode har hänsyn tagits till följande:

- Sociala avgifter
- Kostnad för semester
- Kostnad för genomsnittligt antal sjukdagar
- Frilansens kostnad för flexibilitet/otrygghet
- Frilansens verksamhetskostnader
- Frilansens debiterbara tid

Dagsarvode

Att frilansrekommendationen ger ett rekommenderat timarvode beror på att en enskild frilans ska kunna räkna ut "sitt" timarvode genom frilanskalkylatorn. Ett timarvode är en mer neutral utgångspunkt än ett dagsarvode eftersom begreppet "dag" kan bero på hur många timmar en enskild frilans arbetar. Med utgångspunkt från att en arbetsdag är åtta timmar blir dagsarvodet **975: - x 8 = 7 800 kronor**.

Fasta arvoden

Du kan också komma överens med uppdragsgivaren om fast ersättning för regelbundet återkommande uppdrag. Enligt tillgänglig lönestatistik för kategorin reportrar och fotografer inom dagspress i Stockholms län, har dessa löner ökat januari- december 2014 med ett värde av **2,52 procent**, vilket bör ligga till grund för uppräknings av fasta arvoden.

Använd frilanskalkylatorn för individuella arvoden

Det finns många skäl till att de rekommenderade timarvodena inte passar alla frilansar. Några exempel kan vara att du

- har stadigvarande löpande uppdrag och kan debitera mer av din arbetstid. Månadsarvodet ska vara detsamma, men timarvodet blir alltså lägre.
- utför uppdrag/säljer material med högt nyhetsvärde. Då bör du ta mer betalt.
- har specialkompetens och/eller lång erfarenhet. Då bör du som dina anställda kolleger ligga över genomsnittslönen.
- utför uppdrag i högriskområden och därmed har högre verksamhetskostnader.

Frilanskalkylatorn hjälper dig att få fram ett arvode som passar din frilansverksamhet.

Moms

Moms tillkommer på de rekommenderade arvoden. För frågor om moms kontakta Servicebolaget (om du är frilansmedlem i Journalistförbundet) eller Skatteverket.

Förkommet material

Hos uppdragsgivaren förkommet fysiskt material, till exempel film- eller bildoriginal eller teckning, ska ersättas utifrån skadeståndsrättsliga principer.

Avbrytande av uppdrag

Avbryter uppdragsgivaren ett uppdrag och detta inte beror på frilansen, har frilansen rätt till skälig ersättning med utgångspunkt från det överenskomna arvodet och nedlagda kostnader.

Del 2 – Rekommendation om upphovsrätt

Vem äger materialet?

En frilans äger materialet och är fri att förfoga över det. Du kan alltså sälja rätten till att använda materialet hur många gånger som helst. En uppdragsgivare som köpt en eller två användningar har inte rätt att upplåta eller överlåta materialet till någon annan. Vill en uppdragsgivare använda materialet på nytt, utöver vad som överenskommits, så krävs ett nytt avtal om den nya användningen.

Förlagsavtal

Denna princip om frilansens äganderätt gäller dock inte för frilansar som skriver böcker, och som omfattas av ett förlagsavtal. När det gäller sådana avtal så innebär de som regel att upphovsmannen inte kan sälja sitt material vidare till ett annat medieföretag.

Tidningar och tidskrifter

I tidningar och tidskrifter betyder en användning att materialet får införas på en plats i ett visst nummer. Ytterligare införande i samma utgåva, till exempel bilder på löpsedel, omslag eller i innehållsförteckning ingår inte i priset. Finns det flera editioner får materialet införas i alla som har samma namn och ges ut av samma företag. Priset för en användning påverkas inte av upplagens storlek eller ifall den skulle öka eller minska.

Publiceringen kan inte heller delas upp genom att materialet införs i delar av upplagan i ett nummer och i ett annat senare nummer i den resterande delen av upplagan. Sådan uppdelning är att anses som ett ytterligare införande (publicering).

Internet

På internet betyder en användning att frilansen säljer rätten att publicera ett material till ett medieföretag i ett exemplar som enbart tillgängliggör materialet via internet. Det finns många olika sätt att använda material via internet, till exempel olika former av sajter och appar. En användning gäller bara en publiceringsform.

Det medieföretag som köper rätten till en användning på internet har rätt att låta materialet ligga ute i 36 månader i enlighet med upphovsrättslagen § 30.

Användning inom etermedier

Etermedier har rätt till en användning utöver originalsändning.

Ta lika mycket betalt när du vidare säljer

Journalistförbundet rekommenderar dig att ta 100 procent av förstagångsarvodet vid vidareförsäljning av ett material till en ny kund. Detta gäller även vid återanvändning hos samma kund.

Återpublicering hos samma kund i årsböcker och antologier

Journalistförbundet rekommenderar dig att ta minst 50 procent av ursprungsarvodet för återpublicering av obearbetat material.

Andra användning

Vid samtidig försäljning kan kunden för 20 procent av arvodet för första användning köpa till rätten till andra användning.

Andraanvändningen är alltså en rabatterad form av vidareutnyttjande. För att rabatten ska gälla måste andraanvändningen gälla samma tidnings- eller tidskriftstitel som första användningen, eller en webbplats med tematiskt koppling till den tidnings- eller tidskriftstitel dit materialet sålts in.

Denna rabatt förutsätter dessutom att det första mediet (till exempel tidningen) och det andra mediet (till exempel internet) drivs av ett och samma företag, och att de olika användningarna sker tidsmässigt i anslutning till varandra, t ex att publiceringen på internet inleds samtidigt som publiceringen i tidningen eller tidskriften.

Om andraanvändningen är någon form av användning på internet beräknas ersättningen för denna användning ("publicering") på 20 procent av förstagångsarvodet (exempelvis för publicering i tidning) för en tidsperiod om maximalt 6 månader, det vill säga även om materialet legat ute i bara två månader blir ändå ersättningen 20 procent av förstagångsarvodet.

Enligt 30 § Upphovsrättslagen får en lovlig användning på internet ske under maximalt 36 månader. Om parterna överenskommit om användning på internet utan att ange någon tidsgräns för detta får materialet ligga ute ytterligare 30 månader i förhållande till de 6 månaderna som ersättningen om 20 procent baseras på. Dock berättigar inte dessa ytterligare 30 månader frilansen till någon ytterligare ersättning i förhållande till ersättningen för de 6 månaderna.

Några exempel på användningar:

- En användning i radio och en på webbsajt.
- En användning i webbtidning och en i tidskrift.
- En användning i dagstidning och en på webbsajt.
- En användning i app för läsplatta och en på mobilsajt.

Ideella rättigheter

En uppdragsgivare får inte ändra i ett verk utan upphovsmannens medgivande, såvida ändringar inte endast är att anse som normal redigering. Upphovsmannen har rätt att få sitt namn tydligt angivet vid publicering eller annan form av användning.

Arkiv

Kunden som köper frilansens material får behålla det i sitt eget interna arkiv för researchändamål, förutsatt att frilansen har gett sitt medgivande till det. Om bilder lagras hos kunden måste de vara försedda med metadata som anger fotografens namn och hur bilden får, respektive inte får, användas.

Nyttjandefrist

Beställt material ska publiceras snarast möjligt efter leverans. Uppdragsgivaren har rätt att publicera materialet inom sex månader från leveranstidpunkten, om inget annat har överenskommit.

Del 3 – Arkivbilder

Med arkivbilder menas redan publicerade bilder som upplåts för användning.

Arkivbilder i tryckta medier

Priset avgörs av flera faktorer: hur din bild används, upplagans storlek och bildens storlek. Är upplagan i intervallet mellan exemplen ska även priset justeras därefter.

Bildstorlek	Upplaga 1 – 4 999 ex	Upplaga 5 000 – 99 999 ex	Upplaga 100 000 ex och över
Liten	1 145 kr	1 520 kr	1 678 kr
Halv eller helsida	1 778 kr	4 405 kr	4 720 kr
Omslag/uppslag	3 503 kr	6 083 kr	7 341 kr

Tid som går åt för bearbetning, filhantering, bränning, skanning och liknande i samband med upplåtelse för arkivbildsanvändning ska debiteras efter tidsåtgång med det förhöjda timarvodet

Arkivbilder på internet

För internet finns bara två olika bildstorlekar, normal och tumnagel. Priset påverkas också av hur länge bilderna publiceras.

Bildstorlek	Upp till 1 månad	1-tom 6 månader	7 tom11 månader	12 tom 18 månader	19 tom 23 månader	24 månader och över
Normal	1 025 kr	1 538 kr	1 948 kr	2 255 kr	2 563 kr	2 871 kr
Tumnagel	513 kr	513 kr	513 kr	513 kr	1 025 kr	2 050 kr

Kommentar: Tumnagelbild är en mycket liten bild, oftast på webb i form av en ikon som förstoras när man klickar på den, eller som en bild kopplad till en notis i en papperstidning.